

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.05.2016, sp. zn. 29 Cdo 2219/2015, ECLI:CZ:NS:2016:29.CDO.2219.2015.1

Číslo: 97/2017

Právní věta: I. Před zápisem označení odštěpného závodu do obchodního rejstříku je rejstříkový soud povinen posoudit, zda navržené označení není zaměnitelné či klamavé. II. Skutečnost, že navrhovatel je majitelem ochranné známky tvořící (část) jména navrženého k zápisu do veřejného rejstříku, nevypovídá nic o tom, zda navrhované jméno je, či není zaměnitelné nebo klamavé. III. Kategorie zaměnitelnosti a klamavosti jmen navržených k zápisu do veřejného rejstříku je nezbytné odlišovat a posuzovat každou samostatně.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.05.2016

Spisová značka: 29 Cdo 2219/2015

Číslo rozhodnutí: 97

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obchodní rejstřík, Ochrana názvu právnické osoby, Ochranné známky, Odštěpný závod

Předpisy: § 132 o. z.

§ 423 odst. 1 o. z.

§ 424 o. z.

§ 49 písm. a) předpisu č. 304/2013Sb.

§ 90 odst. 1 předpisu č. 304/2013Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Ve výroku označeným usnesením Vrchní soud v Olomouci k odvolání navrhovatele Czechoslovak development, družstvo (dále jen „družstvo“), potvrdil usnesení ze dne 18. 8. 2014, č. j. Dr 5178-RD50/KSBR, Fj 20443/2014, jímž Krajský soud v Brně (dále jen „rejstříkový soud“) zamítl návrh na zápis tří poboček (odštěpných závodů) družstva do obchodního rejstříku.

2. Jde přitom již o druhé rozhodnutí odvolacího soudu ve věci, neboť usnesením ze dne 15. 5. 2014, č. j. 8 Cmo 150/2014-RD45, zrušil usnesení rejstříkového soudu ze dne 20. 3. 2014, č. j. Dr 5178-RD34/KSBR, Fj 20443/2014, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

3. Soudy vyšly z toho, že:

[1] Družstvo se domáhalo zápisu tří poboček svého závodu (dále jen „budoucí odštěpné závody“) pod označeními „Czechoslovak development, družstvo odštěpný závod Agro S.“, „Czechoslovak development, družstvo odštěpný závod Z. ZTM“ a „Czechoslovak development, družstvo odštěpný závod O.“ (dále společně jen „navrhovaná označení“).

[2] Družstvo je majitelem kombinované ochranné známky „Z. ZTM“, která je do rejstříku ochranných známek zapsána pod č. 317177 (dále jen „ochranná známka“).

4. Rejstříkový soud uvedl, že podnikatel nesmí mít víc obchodních firem, což dle jeho názoru platí též pro budoucí odštěpné závody. Předložilo-li tedy družstvo návrh na zápis „více obchodních firem v rámci zápisu jediného podnikatele“, je jeho návrh „v rozporu se zákonem“.

5. Odvolací soud závěry rejstříkového soudu odmítl, když konstatoval, že zápis odštěpného závodu sám o sobě není v rozporu se zásadou jednotnosti firmy (formulovanou v § 423 odst. 1 větě druhé zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku; dále jen „o. z.“). Ani označení odštěpného závodu však nesmí být zavádějící (vzbuzovat klamavé představy o předmětu podnikání, činnosti či identitě podnikatele), čemuž navrhovaná označení neodpovídají.

6. Navrhovaná označení se - podle názoru odvolacího soudu - „v podstatné části“ shodují se „zavedenými obchodními firmami majícími celostátní i mezinárodní věhlas a jsou spojována se zcela jinými podnikatelskými subjekty“. Slovní spojení „Agro S.“, „Z.“ a „O.“ tvoří dominantní prvky navrhovaných označení (obchodní firma družstva nemá dostatečně výraznou rozlišovací schopnost).

7. K námitce družstva, které poukazovalo na to, že je vlastníkem ochranné známky, odvolací soud uvedl, že byť je obchodní jméno třetí osoby shodné nebo zaměnitelné s ochrannou známkou či tvoří její součást, je majitel ochranné známky povinen strpět, že třetí osoba užívá své obchodní jméno (činí-li tak v souladu s obchodními zvyklostmi a dobrými mravy soutěže).

8. Závěrem odvolací soud konstatoval, že navrhovaná označení budoucích odštěpných závodů vzbuzují „klamavý dojem“ při identifikaci podnikatele.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

9. Proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. 12. 2014, č. j. 8 Cmo 329/2014-RD58, podal navrhovatel dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), maje za to, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, a sice:

[1] zda účinná právní úprava zakazuje zápis více odštěpných závodů,

[2] zda soud může zamítnout návrh na zápis změn v obchodním rejstříku jako celek, když se důvody zamítnutí vztahují pouze k části navrhovaných změn (resp. zda se přiměřeně aplikuje úprava občanského soudního řádu a soud má návrh zamítnout pouze částečně),

[3] zda zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dál též jen „ZVR“), upravuje zamítnutí návrhu na zápis do obchodního rejstříku, a konečně

[4] zda může být označení odštěpného závodu klamavé, když odpovídá ochranné známce, kterou má korporace zřizující odštěpný závod zapsanu.

10. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním

posouzení věci (uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.) a navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení odvolacího soudu, jakož i usnesení soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

11. Dovolatel uvádí, že je vlastníkem ochranné známky, což ho opravňuje k zápisu odštěpného závodu stejného jména. Označení odštěpného závodu podle jeho názoru nemůže působit klamavě, neboť jediným subjektem oprávněným prodávat výrobky či poskytovat služby s tímto označením je on. Mimo to dovozuje, že pokud by jiný subjekt užíval obchodní firmu odpovídající ochranné známce, zasahoval by do jeho práva ochrannou známku užívat a soud by jej měl vyzvat, aby svou obchodní firmu upravil; k tomu dodává, že zákon nezakazuje zápis více odštěpných závodů.

12. Dovolatel brojí také proti tomu, že v napadeném rozhodnutí nebylo specifikováno, s jakou obchodní firmou by mohla být navrhovaná označení „Czechoslovak development, družstvo odštěpný závod Agro S.“ a „Czechoslovak development, družstvo odštěpný závod O.“ zaměnitelná. K tomu uvádí, že ve vztahu k výrazům „Agro S.“ a „O.“ si není vědom shody či možnosti záměny s jinou (existující) obchodní firmou a není mu známo, v čem má spočívat odvolacím soudem deklarovaná klamavost navrhovaných označení. Má tedy za to, že přinejmenším tato označení měla být do obchodního rejstříku zapsána, a to i přesto, že zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob výslovně neupravuje (částečné) zamítnutí návrhu.

III.

Přípustnost dovolání

13. Dovolání nesměřuje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., a proto může být přípustné pouze podle § 237 o. s. ř., tedy jen tehdy, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

14. Otázka, zda účinná právní úprava zakazuje zápis více odštěpných závodů, dovolání přípustným podle § 237 o. s. ř. nečiní, a to již jen proto, že odvolací soud na jejím posouzení napadené rozhodnutí (na rozdíl od rejstříkového soudu) nezaložil. Odvolací soud výslovně uvedl, že „zápis odštěpného závodu (...) neznamená zápis více firem podnikatele“, tj. nepochyboval o tom, že zápis více odštěpných závodů (s různými označeními) není zákonem zakázán.

15. Dovolání nečiní přípustným ani řešení toho, zda soud může zamítnout návrh na zápis změn v obchodním rejstříku jako celek, když důvody zamítnutí se vztahují pouze k části navrhovaných změn (resp. zda se přiměřeně aplikuje úprava občanského soudního řádu a soud má návrh zamítnout pouze částečně), neboť ani na posouzení této otázky napadené usnesení nespočívá; odvolací soud totiž nepotvrdil zamítnutí návrhu (jako celku) s tím, že v řízení ve věcech veřejného rejstříku nelze návrh částečně zamítnout.

16. Ani třetí z dovolatelem formulovaných otázek přípustnost dovolání nezakládá. Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi opakovaně vysvětlil, že přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 o. s. ř. nemůže založit otázka, jejíž řešení vyplývá přímo ze zákona (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2014, sp. zn. [32 Cdo 165/2014](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. [32 Cdo 709/2014](#), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 2015, sp. zn. [32 Cdo 76/2015](#), která jsou veřejnosti dostupná – stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu vydaná po 1. 1. 2001 – na webových stránkách tohoto soudu). Předestřel-li proto dovolatel k řešení, zda zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob upravuje zamítnutí návrhu, nejde o otázku, která by mohla otevřít přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť (kladná) odpověď na tuto

otázku bezprostředně vyplývá z § 120 ZVR.

17. Dovolání je přesto přípustné podle § 237 o. s. ř. pro posouzení poslední otázky dovoláním otevřené, v rozhodování dovolacího soudu dosud neřešené, a to zda může být označení odštěpného závodu klamavé, když odpovídá ochranné známce, jejímž majitelem je navrhovatel zápisu zřizovaného odštěpného závodu do obchodního rejstříku.

IV.

Důvodnost dovolání

18. Podle § 132 o. z. je jménem právnické osoby její název (odstavec první). Název musí odlišit právnickou osobu od jiné osoby a obsahovat označení její právní formy. Název nesmí být klamavý (odstavec druhý).

Podle § 423 odst. 1 o. z. je obchodní firma jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku.

Podle § 424 o. z. nesmí být obchodní firma zaměnitelná s jinou obchodní firmou ani nesmí působit klamavě.

Z § 49 písm. a) ZVR vyplývá, že se do obchodního rejstříku o závodu zahraniční osoby a o odštěpném závodu запиše označení a sídlo nebo umístění závodu nebo odštěpného závodu a jeho identifikační číslo.

Z § 90 odst. 1 ZVR vyplývá, že nebyl-li návrh na zápis skutečností, které se zapisují do veřejného rejstříku, odmítnut, zkoumá rejstříkový soud, zda navrhované jméno není zaměnitelné s jiným již existujícím jménem, případně není-li klamavé.

19. Zákonná úprava terminologicky rozlišuje mezi jménem právnické osoby (§ 132 odst. 1 o. z.), resp. obchodní firmou (§ 423 odst. 1 o. z.), a označením odštěpného závodu [§ 49 písm. a) ZVR]. Povinnost zkoumat, zda zapisované označení není zaměnitelné s jiným již existujícím jménem, případně klamavé, ukládá rejstříkovému soudu zákon výslovně pouze ve vztahu k navrhovanému jménu zapisované osoby (§ 90 odst. 1 ZVR). Před zodpovězením otázky, jež založila přípustnost dovolání, je tedy nejprve nezbytné vyřešit, zda zákaz zaměnitelnosti a klamavosti dopadá též na označení odštěpných závodů, resp. zda jsou rejstříkové soudy před zápisem označení odštěpného závodu povinny posuzovat zaměnitelnost a klamavost navrhovaného označení.

20. Již ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 3. 9. 1997, [Cpjn 30/97](#), uveřejněném pod č. 41/1997 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud konstatoval, že odštěpný závod nemá způsobilost mít práva a povinnosti (shodně též například rozsudek ze dne 24. 3. 1999, sp. zn. 2 Cdon 467/97, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 10, ročník 1999, pod č. 103, usnesení ze dne 7. 9. 1999, sp. zn. 20 Cdo 2380/98, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 4, ročník 2000, pod č. 39, usnesení ze dne 27. 9. 1999, sp. zn. 20 Cdo 2422/98, usnesení ze dne 23. 5. 2003, sp. zn. [21 Cdo 270/2003](#), uveřejněné pod č. 12/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. [32 Odo 119/2003](#), či usnesení ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. [29 Cdo 3631/2010](#)). Přestože jde o závěr formulovaný v poměrech právní úpravy účinné před 1. lednem 2014, shoduje se současná literatura v tom, že i pobočka (ať zapsaná, či nezapsaná do obchodního rejstříku) je toliko objektem, nikoli subjektem, právních vztahů (srov. například Pokorná, J. in Bejček, J. a kol. Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 82-83). Z toho se podává, že je pojmově vyloučeno, aby měla pobočka jméno ve smyslu § 132 o. z., resp. obchodní firmu.

21. Přinejmenším u odštěpných závodů však z právní úpravy vyplývá, že zapsané pobočky budou

vystupovat pod samostatnými označeními [viz § 49 písm. a) ZVR]. Také označení odštěpného závodu přitom slouží především k odlišení odštěpného závodu (od jiných odštěpných závodů či jiných osob), jakož i k tomu, aby zabraňovalo mylným představám o činnosti odštěpného závodu. Z toho lze dovodit, že - byť zákon kvalitativní požadavky kladené na označení odštěpných závodů výslovně nestanoví - nesmí být ani tato označení zaměnitelná s jiným (již existujícím) jménem či jiným (již existujícím) označením odštěpného závodu, ani klamavá.

22. Jelikož se označení odštěpného závodu povinně zapisuje do obchodního rejstříku, je rejstříkový soud povinen (obdobně jako u zapisovaných jmen) [§ 90 odst. 1 ZVR] před zápisem navrhovaného označení posoudit, zda není zaměnitelné či klamavé. Opačný závěr by ve svém důsledku umožnil zneužívání označení odštěpného závodu, neboť zatímco obchodní firmu podnikatele by rejstříkové soudy z pohledu zaměnitelnosti a klamavosti posuzovaly, označení odštěpného závodu by takovému přezkumu nepodléhalo.

23. Jestliže se tedy odvolací soud zabýval tím, zda navrhovaná označení nejsou zaměnitelná či klamavá, byl jeho postup (v tomto směru) správný.

24. Při řešení toho, zda může být navrhované označení odštěpného závodu zaměnitelné či klamavé, odpovídá-li ochranné známce, jejímž majitelem je navrhovatel zápisu pobočky do obchodního rejstříku, je nezbytné vyjít z rozsahu přezkumu, jemuž je navrhované označení v rejstříkovém, resp. známkovém řízení podrobeno.

25. Ochranná známka může existovat vždy jen ve spojení s konkrétními výrobky, které označuje, nebo s konkrétními službami, kterou jsou pod touto známkou poskytovány (srov. například HORÁČEK, R. in HORÁČEK, R., BISKUPOVÁ, E., de KORVER, Z. Práva na označení a jejich vymáhání: komentář. 3. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 2). To odpovídá účelu ochranné známky, jímž je odlišit výrobky nebo služby stejného druhu vyráběné nebo poskytované různými výrobci nebo poskytovateli (srov. HORÁČEK, R. in HORÁČEK, R., ČADA, K., HAJN, P. Práva k průmyslovému vlastnictví. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 359). S tím koresponduje též rozsah přezkumu k zápisu navržených označení, neboť přestože základním definičním znakem ochranné známky je její rozlišovací způsobilost [§ 4 písm. b), respektive písm. c) a d) zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách], jakož i to, že zapisované označení nesmí být způsobilé klamat veřejnost [§ 4 písm. g) zákona č. 441/2003 Sb.], je naplnění těchto předpokladů přezkoumáváno pouze ve vztahu ke zboží či službám, k nimž má být ochranná známka zapsána. Jinými slovy, byť pro zápis ochranné známky zpravidla nepostačuje jen to, že se k zápisu navrhovaná ochranná známka odlišuje od známých označení (ochranná známka musí být svou formou a obsahem originální), přezkoumává Úřad průmyslového vlastnictví zaměnitelnost a klamavost navrženého označení zásadně jen ve vztahu k výrobkům či službám, jež mají být ochrannou známkou chráněny.

26. Přezkum zaměnitelnosti, resp. klamavosti jmen osob zapisovaných do veřejných rejstříků právnických a fyzických osob je zaměřen nikoliv na výrobky či služby, ale na osoby (jejich jména). Rejstříkové soudy porovnávají navrhovaná jména s jinými již existujícími zapsanými jmény (resp. jinými již existujícími zapsanými označeními odštěpných závodů) a spolu s tím zkoumají i to, zda není navrhované jméno klamavé. Přestože i přezkum navrhovaného jména při posuzování jeho klamavosti vychází z toho, jakou činnost zapisovaná osoba vykonává či je připravena vykonávat (srov. závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2008, sp. zn. [29 Cdo 201/2007](#), uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 7, ročník 2008, pod č. 95), a tedy - přeneseně - i z toho, jaké výrobky či služby podnikatel v rámci své činnosti vyrábí či nabízí (resp. bude vyrábět či nabízet), jde toliko o dílčí aspekt rejstříkového přezkumu. Skutečnost, že navrhovatel je majitelem ochranné známky tvořící (část) jména či označení odštěpného závodu navrženého k zápisu do veřejného rejstříku, tedy (sama o sobě) nevypovídá nic o tom, zda navrhované jméno anebo označení odštěpného závodu je, či není zaměnitelné nebo klamavé.

27. Dovolání je přesto důvodné.

28. Zaměnitelnost označení zapisovaného do některého z veřejných rejstříků právnických a fyzických osob vyjadřuje nezpůsobilost odlišit navrhované jméno od ostatních již existujících zapsaných jmen. Při posuzování zaměnitelnosti je tedy nutné hodnotit míru shody s jinými již zapsanými jmény, přičemž je nezbytné vycházet z dojmu, který navrhované jméno vyvolává u průměrného zákazníka (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. [29 Cdo 3580/2009](#), či z judikatury soudů nižších stupňů například rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 11. 1994, sp. zn. 3 Cmo 813/93, uveřejněný v časopise Právní rozhledy číslo 4, ročník 1995, s. 146). Dospěje-li soud k názoru, že navrhované jméno je zaměnitelné, musí tomu nutně předcházet hodnocení míry shody navrhovaných označení s ostatními již existujícími jmény.

29. Proto založil-li odvolací soud své rozhodnutí v poměrech projednávané věci na tom, že jsou navrhovaná označení zaměnitelná, aniž by je porovnal s jinými – konkrétními – již zapsanými jmény třetích osob (uvedl-li toliko povšechně, že se navrhovaná označení „shodují se zavedenými obchodními firmami majícími celostátní i mezinárodní věhlas“), je jeho právní posouzení věci neúplné, a tudíž i nesprávné.

30. Nedostatečně odůvodněn je též závěr odvolacího soudu, že navrhovaná označení vzbuzují „klamavý dojem při identitě podnikatele“. Pojmy zaměnitelnost a klamavost je třeba odlišovat, neboť zatímco zaměnitelnost vyjadřuje (jak řečeno výše) nezpůsobilost odlišit navrhované jméno od ostatních již existujících zapsaných jmen, je klamavým zásadně takové označení, které vzbuzuje klamnou představu o zapisované osobě nebo o předmětu její činnosti (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2008, sp. zn. [32 Odo 1729/2006](#)) [v literatuře srov. například Koziak, J. Obchodní firma v novém občanském zákoníku. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 34]. Z toho vyplývá, že je-li navrhované jméno zaměnitelné s jiným, již existujícím (zapsaným) jménem, neznamená to, že je též klamavé; a naopak, vzbuzuje-li navrhované jméno klamnou představu o zapisované osobě nebo o předmětu její činnosti, nemusí jít nutně o jméno zaměnitelné.

31. Jestliže tedy odvolací soud zaměřil svoji pozornost k posuzování zaměnitelnosti navrhovaných označení, aby v závěru odůvodnění bez dalšího konstatoval, že jsou navrhovaná označení (též) klamavá, lze usuzovat, že obě kategorie vlastností navrhovaných označení, jež mají být posuzovány každá samostatně, smísl v jednu. Rovněž v tomto ohledu je tedy jeho právní posouzení věci nesprávné.

32. Jelikož právní posouzení věci není správné, Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 věta první o. s. ř.).